

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Cl. Viri Valerii Andreæ Desselii In Academia Lovaniensi
Professoris Regii Erotemata Juris Canonici**

Andreas, Valerius

Coloniae, 1697

V. De Præbendis & Dignitatibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62934](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62934)

De Præbendis & Dignitatibus.

TIT. V.

Præbendæ & Dignitates, cæteraque beneficia, sunt bona Clericorum externa, quæ scilicet Ecclesia illis suppeditat ratione ministerii Ecclesiastici cum qui altari servit, de altari etiam vivere debeat.

Quid nominis est præbenda?

Præbendæ nomine venit hic generaliter quodlibet beneficium Ecclesiasticum, & sumitur pro ipso titulo beneficii. Aliàs propriè loquendo Præbenda est Canonica portio, quæ de communi bonorum proventuumque Ecclesiasticorum massa sumitur, & præbetur singulis pro sua portione; unde & Præbenda nomen: accipiturque pro patrimonio & redditibus ipsius beneficii, atque ita accessio quædam est ad titulum Canonici.

*c. 8. 9. &
26. h. t.
Gonz. ad
R. 8. Cæ.
cell. §. 1.
gl. 5. n. 4.*

In quo ergò differt Canonicatus vel Canonia à Præbenda?

Quòd Canonica, ut dixi, sit titulus ipsius beneficii, & quoddam jus spirituale, nec in commercium cadat: Præbenda

c. Dile-
ctus 19.
h. t. & c.
Si Cleri-
cus 11.
eod. in 6.
Staphil.
de lit.
grat. tit.
De form.
exspect.
Boet. Ep.
Heroic.
99. lib.
6. n. 72.
& 73.

ann. Re-
gēda & c.
Nove-
rint x.
94. r.

benda verò considerata in abstracto
temporale quid significet. Ut tanquam
diversa, Canonicanus & Præbenda
nam sine altero conferri possit, scilicet Ca-
nonicanus sine Præbenda, quamvis
sine spe & expectatione proximè
curatur; & contra, per collationem Præ-
bendæ non videatur collatus Canoni-
catus. Et tales Canonici (quibus quo-
dem competit stallum in Choro, & sedes
in Capitulo, verum antequam ad-
quantur Præbendam, non participant
de communibus redditibus, fructibus
juribus Canonicalibus) honorari Ca-
nonici appellantur, & Canonici in
his; quemadmodum Canonici præ-
bendati dicuntur Canonici in floribus.
Quid est beneficium Ecclesiasticum?
Est jus perpetuum percipiendorum
fructuum ex bonis Ecclesiæ dicatis, in
tione ministerii Ecclesiastici, auctoritate
Ecclesiæ constitutum. Nam hoc
hoc, ut sit beneficium Ecclesiasticum,
pro titulo Ecclesiastici beneficii con-
ferri & haberi possit, debet spiritualizari
ri, hoc est, per Episcopum & Ordinari-
um loci in titulum beneficii creati
erigi. Dico esse jus perpetuum; quia hoc
proprium est beneficii Ecclesiastici
non conferri ad certum tempus, &

perpetuò, id est, ad vitam ejus, cui confertur. Nam & matrimonium spirituale, quod contrahitur inter beneficium & Ecclesiam est perpetuum, ad instar matrimonii spiritualis.

*Wamesf.
conf. 231.
n. 4. h. s.*

Quotuplex est?

Beneficia Ecclesiastica variè dividuntur: in Sæcularia & Regularia; in Majora & Minora; in Curata & non Curata; in Simplicia & non Simplicia; in Manualia & non Manualia; in Patrimonialia; & non Patrimonialia; in Electiva & Collativa.

Qua dicuntur Beneficia Sæcularia, & qua Regularia?

Sæcularia vocant, quæ Clericis sæcularibus, id est, nullam Religionem professis, addicta sunt, & conferri solent: ut sunt Præposituræ, Decanatus, Canonicatus, Capellania, in Ecclesia sæculari.

Et notandum Beneficium omne præsumi sæculare, nisi contrarium probetur. *Regularia* verò, quæ per Regulares seu Religiosos regi consueverunt, id quod vel ex fundatione, vel ex institutione Ordinarii seu Superioris; vel ex consuetudine, præscriptione vel XL. annorum, ut sunt Abbatia, Prioratus.

Qua chid.

*Qua Curata & non Curata ; & quid
Curata?*

Curata sunt ; quibus incumbit
& ars artium, regimen animarum, ut
Innoc. III. Pont. Nomine *Cura* significat
accepto pro potestate ligandi & solvendi
in foro pœnitentialem. Alias sumpta
sumpta vox illa significat potestatem
fori contentiosi, qualis est potestas
communicandi, absolvendi, visitandi
ceteraque id genus faciendi, quae
morum correctionem pertinent, cuius
modi curam habent Archidiaconi, &
alii inferiores Prælati. Beneficia, quae
potestatem fori pœnitentialem aut
tam parochiam non habent, neque
jurisdictionem aliquam, aut aliquid
cellentiaem, dicuntur non Curata
Simplicia beneficia, ut Canonici
Capellania.

*Qua non Simplicia ? & quid Dignitas
quid Personatus?*

Beneficia non Simplicia sunt bene-
ficia illa, quae præter ministerium Ec-
clesiasticum habent præminentiam
rerum administrationem ; eamque ve-
cum imperio & jurisdictione, ut Episcopus,
Coadjutor, Decanatus vel Archidiaconatus,
&c. & hæc est *Dignitas*, sc. præmi-
nentia

mentia quædam cum administratione vel jurisdictione. Vel sine jurisdictione, cum aliqua tamen præ eminentia si ve prærogativa, v. g. loci honorifici in Choro, in processionibus, &c. ut beneficium & officium Cantoris, Thesaurarii &c. & tale beneficium vocatur *Personatum*. Verùm hac in re, quod scilicet beneficium reputetur pro dignitate, vel non, quia non ubique eadem ratio dignitatum observatur, spectanda est consuetudo cujusque loci & Ecclesiæ.

Quæ Manualia?

Quæ ad nutum conferentis seu superioris, vel certo modo sunt revocabilia, occurrente saltem legitimâ causâ. Qualia de sui natura præsumuntur esse beneficia omnia, nisi vel in fundatione, vel statuto, à S. Apostolica confirmato, aliter sancitum fuerit.

Quæ Patrimonialia?

Quæ conferri non possunt nisi Clericis patriæ, loci vel parochiæ alicujus originariis. Ut è diverso non patrimonialia, quæ cuilibet alteri, si ve ex patriâ si ve aliunde oriundo, rectè conferuntur.

Quæ Consistorialia?

De quibus S. P. in suo consistorio, cum

Staphil. de form. impetr. §. Transseo, Rebus, in Praxi benef. t. de sacul. benef. nu. 7.

Gonzal. ubi sup. gl. 5. §. 6. nu. 6.

Gonz. gl. 9. §. 1. n. 3.

Gomez.
ad R. de
inf. resig.
q. 24.

cum interventu Cardinalium provi-
re solet, prout sunt Abbatia, & qua-
dam alia dignitates, tam saeculari-
quam regulares.

Quod dicitur beneficium de Mensura

Quod est Perperuò incorporatum
mensurae sive Episcopali, sive Abbatia
&c. Quod proinde nunquam valet
dicitur, nec in tali beneficio datur
gligentia quoad provisionem.

Quod item de Perticis

Gomez.
ubi sup.
q. 19.

Quòd secundum consuetudinem
effectum permutationis faciendae
solet, ut quando beneficium pingue
cum tenui ac macilento, nulliusque
re momenti, adeoque cum non bene-
ficio, fictè & imaginariè permuratur.

Quod denique Monoculum

Rota de-
cis. 40.
de refor.
in antiq.

Quod Praelatus seu collator unicu-
duntaxat habet conferendum. Acci-
men non dicitur beneficium monoco-
lare, si praeter unicum illud, cuius libe-
ram habet collationem, habeat prae-
rea simultaneam cum alia persona, vel
collegio, aliorum beneficiorum colla-
tionem.

Beneficii Ecclesiastici nomine an dicendum venire Præstimonia?

Distinguendum. Vel enim Præstimonia, seu Præstimoniales portiones, dantur in titulum perpetuum beneficii Ecclesiastici, habentque annexum a- *Staphil.*
 liquod obsequium spirituales, & dicen- *t. de for.*
 dum ea venire nomine beneficii, sal- *expectat*
 tem largè accepto hoc nomine. Secus, *§. Quin-*
 si in titulum perpetuum non dentur, *ta form.*
 neque annexum habeant aliquod onus *Gonz. d.*
 aut servitium spirituale. Sunt autem *gl. 5. §. 2.*
 Præstimonia, seu portiones Præstimoniales, seu emolumenta, fructus, census seu emolumenta, quæ detrahuntur à beneficio, & seorsim dantur personæ alicui Ecclesiasticæ, absque aliqua Ecclesia. *nu. 10.*

An & Personatus?

Omnino, prout Personatus communiter accipimus, nec aliud esse videntur quam Præstimonia quædam seu Præstimoniales portiones. Suntque proveniunt Pastoribus seu animarum curatoribus, è decimis, aliisque Pastoralibus prædiis, atque emolumentis subtrahiti. Ahàs *Vide D.*
Cuyck. in
Spec. cõ-
cubin.
c. 2.
 Personatus denotat munus personale, quod in Ecclesiis parochialibus gerunt Clerici, docendo & curando animas

animas diocesanoꝝ, eisq; imperando Sacramenta ad salutem necessitate

An & Vicaria?

e. Ad hoc de offic. vic. Rebuff. tit. de Vicar. perpet. n. 14 Gon. §. 3. n. 19. & seqq. Distinguendum & hic inter Vicarias perpetuas, quæ dantur in titulum beneficii, & sunt verè beneficia Ecclesiastica & inter Vicarias temporales quæ non dantur in titulum, nec in perpetuum, sed ad certum tempus, atq; ita nec sunt verè beneficia.

An Commenda?

e. Dudū 54. sup. de elect. Gonz §. 8. n. 2. & per tot. Peck. ad c. 1. n. 27 de R. l. in 6. Distingue, ut antè, inter Commendam perpetuam, ad favorem personæ & ad vitam commendatarii, eam esse beneficii titulum canonicum, nihilque aut parum distare à reliquis provisionibus beneficiorum: & inter Commendam temporalem, ad utilitatem Ecclesiæ, ac commendatarii temporalem, qui tanquam Vicarius temporalis non potest dici habere titulum beneficii. Verùm commendarum huiusmodi nimia indulgentia (præsertim quando Clerico saculari beneficium regulare, Prælaturo conceditur in commendam) saepe perniosa est, & perniciem adfert Religioni Christianæ, quippe per quam cultus divinus diminuitur, religio Monasteriorum

absent
talita

Id

quod

tus

rum

dist

libu

bene

nefic

possi

sunt

Coa

sine

cium

verè

Reg

Q

D

de B

dicu

Cor

qua

cur

trib

elec

absente Pastore, debilitatur, jus hospitalitatis perit.

An Coadjutoria?

Id quidem dicendum videtur, ex eo, quòd Coadjutor vocetur etiam Prae-
latus, & ut talis curam habeat anima-
rum, simulq; plenam & liberam admi-
nistrationem, non tantum in tempora-
libus, sed & in spiritualibus, proindeq;
beneficia Ecclesiastica conferre, ac be-
neficiorum resignationes admittere
possit. Quibus tamen non obstantibus,
sunt qui contrarium adserant, nimirum
Coadjutoriam, quæ simpliciter datur;
sine futura successione, non esse benefi-
cium, nec Coadjutorem dici aut esse
verè beneficiatum, utique ad effectum
Reg. VIII. Cancellariæ

Gonz.
gl. 5. §. 9.
n. 2. &
seqq.

Gonz. d.
loco. nu.
19. &
seqq.

Quibus modis acquiritur beneficium?

Duobus, Collatione & Electione; un-
de Beneficiorum Ecclesiasticorum alia
dicuntur esse Collativa, alia Electiva.
Conferuntur beneficia simplicia, &
quæ non sunt dignitates, ut Personatus,
cura animarum, &c. ipsaque collatione
tribuitur plenum jus in beneficio. Per
electionem mandantur dignitates Ec-
clesia-

I

clesiasticæ, in quibus post electionem opus est confirmatione.

Quid est Collatio?

Est beneficii vacantis assignatio gratuita, facta alicui Clerico ab eo, qui jus conferendi habet. Dicitur, gratuita, ut excludantur pactiones simoniacæ.

Quotuplex est?

Duplex, Libera & non libera. Libera est, in qua is, qui conferendi potestatem habet omninò liber est, non alio iure vel præsentationi, vel ulli nominationi ab alio factæ. Non libera, quæ alicui conferendi habet, conferendum cogitur, quem patronus præsentaverit, vel alius nominaverit, ex privilegio Pontificis, ut Reges seu Principes & Universitates Studiorum, vel cui Pontifex mandaverit provideri de beneficio.

Qui conferendi Beneficia jus habent?
In primis S. Pontifex, qui in beneficiis Ecclesiasticis (quæ Christi patronium appellantur, cujus est Vicarius) plenam habet potestatem, quatenus vis eam regulariter non utatur: cum alii ordinarii collatores, idque variè, per consuetudinem alia atque alia singulis Ecclesiis. Quædam com-

à solis Prælatiſ, quædam à Capitulis, quædam etiam à ſingulis Canoniciſ in turno exiſtentibus conferuntur. Secundùm Canoneſ veiò in Eccleſiſ quideſ cathedralibuſ collatio beneficiorum pertinet ad Episcopum, adhibito conſenſu ſui Capituli; in collegiariſ autem electio ſeu præſentatio ad Canonicatuſ & dignitateſ competit Prælato Eccleſiæ, ut Præpoſito & Capitulo; inſtitutio ſeu confirmatio ad Episcopum ſpectat.

c. 29. &

c. 31. ſup.

De elect.

& ibi

Abbas c.

3. inf De

inſt. &

ibid. Val-

len. §. 2o

n 5.

An & laico juſ illud competere poteſt?

Nullò modo; quia collatio beneficii Eccleſiaſtici eſt juſ ſpiritualiſ, cujuſ laicuſ eſt incapax. Quòd veiò juſ quoddam conferendi videantur jam olim exercuiſſe, & etiamnum hodie exercere videamur Reges ac Principeſ quòſdam, id in illiſ, quoad beneficia ſingularia & juſ ſui patronatuſ, ſingularitate eſt: quippe qui ſimplici nudoque juſe præſentandi, patroniſ omnibuſ communi, minimè contenti, etiam conferendi poteſtateſ quandam ſibi vindicarunt. Idque non alio titulo (quamviſ eoſ plureſ allegare ſoleant, qui Regum hic cauſam agunt, Regaliuſq; juſibuſ etiam juſ hoc conferendi ad-

c. Dila-

ctus 34.

h. t. Boet.

Epo. He-

roic. qu.

lib. 1. quiſ

eſt.

Regalib.
in pr. Gi-
gas de
Pens. q.
21. Ab-
bas inc.
36. §. qui
vero h. t.
Placent.
in Catal.
Episc.
Leod.

di adscribunt) eos facere potuisse pro-
randum est, quam solius privilegii
Pontificii, ex mera gratia ac benigne
re; uti etiam nec alio titulo beneficia
ibi retinere possunt. Hinc enim legimus
Galliæ Reges in Ecclesiis Turonensi
Pictaviensi, & alibi Canonicos esse,
Carolus V. dum Aquisgranum con-
nandus properaret anno 1520. Trajectum
ad Mosam in D. servatii tanquam Ca-
nonicum, sacrâ amictum veste, penicillo
que almusho, divinum cum aliis Cano-
nicis cultum peregriss: Hannoniæ in
Comitissam Montibus in primario
templo Abbatissæ dignitate illustre
esse.

Quibus rectè conferuntur Beneficia

c. 2. 9. h. t.

c. pen. eod.

c. 35. eod.

Vallen. d.

§. 3. n. 4.

Clericis tantum, ordine, ætate, scien-
tiâ, vitæ morumque probitate idoneis
qui velint & valeant Deo & Ecclesiæ
gratum impendere famulatum, si-
nobiles sint, sive ignobiles, modò non
minores xvii. annis.

Rectène plura beneficia uni conferuntur?

Constat ei, qui dignitatem, vel perso-
narum, vel curam animarum habet,
non posse aliam dignitatem, personarum,

vel curam conferti, neque in eadem, neque etiam in diversis Ecclesiis. Ad eod ut beneficium non simplex obtinens, per receptionem alterius similiter non simplicis, ipso jure amittat primum; etiam altero spoliandus, si primum retinere voluerit. Ex idco hæc non simplicia beneficia interpretes vocant incompatibilia; in quibus tamen dispensare S. Pont. potest, & solet cum sublimibus & literatis personis.

*c. 12. cum
duob
seqq. &
c. 18. h. t.
6. De
multa
28. h. t.*

*d. c. 28. in
fine.*

Quid de beneficiis simplicibus statutum?

Verius est de jure, neque plura beneficia simplicia posse ab uno eodemque obtineri & retineri absque dispensatione: tum quia Canones indistincte loquuntur: tum etiam, quia beneficia quoque simplicia residentiam requirunt personalem; tum denique quia multitudo præbendarum invitat ad dissolutam vitam & divagationem de Ecclesia in Ecclesiam, cum certo animarum periculo. Hodie verò ex inveterata passim consuetudine plura beneficia simplicia licite obtinentur & possidentur, etiam absque dispensatione.

*c. 5. eod.
1. Vide
Vallen.
inf. t. De
concess.
præb. §. 4.*